

Šola se začenja, z njo pa tudi skrbi, kako bo z našimi nadobudneži: se bodo znašli v razredu, bodo z veseljem sledili pouku, se bodo učili brez nenehnega nadzora in sitnarjenja staršev, bodo zbrali dovolj točk na različnih testih, nas bo strah hoditi na govorilne ure, kjer bomo poslušali o nečednostih svojih otrok in požirali slabe ocene? In se nenehno spraševali, ali naši otroci sploh kaj misijo?!

Zadnja leta se veliko sliši o Edwardu de Bonu, zdravniku in psihologu, ki ga najemajo vlade, korporacije, šole in še marsikatere druge ustanove, da bi naučil ljudi kreativnega mišljenja.

Mar to pomeni, da ustvarjalnost ni le privilegij inteligentnih in visoko izobraženih, ampak se je lahko nauči prav vsak?

Odgovor je – da, metoda pa je skrita v šestih raznobarvnih klobukih in je na videz nadvse otročja. Kar lahko pomeni tudi to, da je preprosta.

Tekst: SONJA GRIZILA

Kakšnih 500 Slovencev, ki so se že udeležili treningov mag. Nastje Mulej, in seveda bralci de Bonovih knjig, nekaj je prevedenih v slovenščino, že ve, kako priti po najkrajši poti do pametnih, sprejemljivih in zamislivih odločitev, pa naj gre za posameznika ali skupino. Ko nekoliko razmisliš, je jasno, da si barvaste klobuke (ali vsaj nekatere od njih) nevede natikamo vsak dan, kadar moramo sprejemati bolj ali manj pomembne odločitve.

Edward de Bono, zdravnik in psiholog, je dobesedno državljanc sveta, saj je mnoge – bogate in revne, izobražene in neuke – naučil, kako v najkrajšem času presoditi stanje in se dokopati do svežih zamisli. Tudi v Sloveniji je že bil (posnetek je z ljubljanske ekonomske fakultete) in bo jeseni znova. Takrat nas bo naučil, kako spraviti več razmišljanja v šole.

Sveže zamisli pod pisanimi klobuki

ve. Osupljivo pa je, da bi se lahko tako zelo stremili, da bi naše misli precej hitro skakale od klobuka do klobuka in v najkrajšem času sprejele najboljšo odločitev ali usmeritev, ki bi nam prinesla olajšanje v veri, da ravnamo prav, pa čeprav je zamisel videti vsaj nenavadna, če že ne privlačna za rep. Pa začnimo od začetka.

Proc z zmedo. Številni pogovoti, sestanki ali samoizpraševanja ne pripeljejo nikamor, ker se hkrati ukvarjamо s podatki, z govoricami, s svojimi in tujimi čustvi, strahom, pretiranim optimizmom, pravili, ki nas omejujejo, in z možnostmi, ki ponujajo neskončno svobojo odločitev, seveda pa za seboj potegnejo tudi odgovornost in tveganje. De Bonova metoda šestih klobukov preprečuje prav to – zmedo, ki je največja ovira kreativnemu mišljenju. Namesto klobukov bi lahko uporabil tudi strokovno pojmenovanje (po možnosti v latinščini), a je fraza »put your thinking hat on« ali nadeni si svoj klobok razmišljanja (pri nas bi rekli vklop možgane) vsekakor bolj pri roki. Različna barva klobukov pomeni le to, da razmišljamo sistematično le o enem vidiku zadeve hkrati.

De Bonova metoda ni uporabna samo v večjih in manjših skupinah, kjer morajo nenehno sprejemati

Dve zgodbi

Prvo je doživel kar Nastja Mulej sama, ko se jo navdušila nad življenjem v Dubaju, kjer je bilo že skoraj vsa urejena, a je pred odhodom (sredi nosečnosti) z možem še enkrat preigrala misli in dejstva iz vseh šestih klobukov. Pri rdečem, čutvenem klobuku, se je pokazalo, da je moža sicer prevzelo njeno navdušenje, da pa v resnici noče tja. »Če nisi s srcem zraven, zadeva ne uspe,« pravi Nastja. Družina se ni preselila v Dubai.

Druga pripoved je zgodba o uspehu. Nastjina prijateljica

jo na začetku lanskega leta dobila nepremičninsko licenco, ko je bil čas za takšne posle najslabši. Preigrali sta vseh šest klobukov in v zelenem, ki je poln navdušujočih pa tudi nekonvencionalnih zamisli, našli urejanje in organizacijo študentskih sob, ki jih zasebni lastniki razigrani mladini zelo neradi oddajajo. Zamisel se je zelo zelo obnesla, posel cveto, saj so zadovoljni oboji, študentje in najemodajalci.

Mrs. Nastja Mulej, edina trenerka kreativnega mišljenja po de Bonovi metodici. Sest klobukov razmišljanja in lateralno razmišljanje ter prevajalka njegovih knjig.

skupne odločitve, ampak tudi za posameznike, ki se kar naprej srečujejo z vprašanji, kako ravnati v kakšnih okoliščinah. Je potreben trening ali se je mogoče tehniko naučiti iz knjig? To je tako kot prebiranje receptov v kuvarskeh knjigah: če poznas osnove kuhanja, jih zlahka razvozlaš, če ne, niso posebno uporabne, saj ne vsebujejo osnovnih postopkov, malih skrivnosti in zvijaz, se smeje mag. Nastja Mulej, ki je Edwarda de Bona prepeljala v Slovenijo in ga bo septembra še enkrat (naj si okvirček o tem preberemo na ministruštvu za šolstvo!). Seveda je nesmiselno, da bi v tem članku podrobno opisovali, kako se s klobukami naučiti kreativnega mišljenja, ker za kaj takega pač nismo dovolj pros-

tora, nekaj osnovnih informacij pa le preberite.

Na spletnih straneh lahko poščete mnogočo pritevjanj usilj, ki so si klobuke že nataknili na glavo. In razmišljali. In dosegli uspeh. ■

Angleži pravijo »put your thinking hat on«, kar pomeni nekaj takega kot pamet v roki. Če hočemo biti ustvarjalni, imamo lahko hkrati na glavi samo en klobuk, saj je zmeda misli, čustov in podatkov največji sovražnik kreativnosti.

Več razmišljanja v šole!

Dr. Edward de Bono bo konec septembra znova v Sloveniji, v Mariboru, kjer bo predstavil tehniko programa CORT, ki obravnava razmišljanje v šolstvu. Učijo se ga otroci v 44 državah sveta, kar pomeni, da vrgajo mlade tako, da znajo poleg uveljavljenih načinov razmišljanja (analiziranje, kritiziranje, argumentirvanje, kategoriziranje in izvajanje iz izključno lastne resnice) razmišljati so kako drugače (sodelovalno raziskovati, konstruktivno načrtovati, oblikovali prihodnost, poenostavljati, gledati z vidika drugih, se osredotočati, upoštevati percepциjo drugega ...). Seveda pa bo treba najprej poučiti učitelje (upajmo, da to ne bo težava) pa tudi starše, da bodo vsaj razumeli, za kaj gre, ko jim otrok reči: »Daj, enem črn klobuk in si naeden rdečega!«

Šest barvastih klobukov

Moder: Na začetku vsega je moder klobuk, nadate si ga vodja skupine, ki rešuje problem, ali pa si ga na glavo povezname sami, ko skušate najti najboljše rešitev. Z modrim klobukom določamo temo in potek pogovora in ga nadzorujemo. Moderator klobuk je na glavi tudi na koncu procesa, ko je treba poveti in interpretirati vse argumente in jih povezati v odločitev. Za vse druge klobuke vrstni red ni pomemben, morda lahko katerega tudi izpostimo.

Zelen: V tem klobuku so vse dosegljive informacije, podatki in dejstva o zadavi, ki jih obravnavamo. Če kaj ključnega manjkajo, je pogovor izguba časa in živcev.

Rdeč: To je klobuk s čutvi, ki jih je treba izraziti brez strahu in strani, kajti če nismo s srcem prisluhni, pričakovanih uspeha ne bo.

Rumen: Ta pomeni sončno plat zadeve – vse koristne, lepe, dobre posledice, ki jih lahko prinese neka odločitev.

Črn: To ni negativen klobuk, ampak vključuje vse morebitne grožnje, tveganje, črti scenarij, skratka, opozarja, kolikšne in kje so nevarnosti. Priznajmo – pri pogojnih in odločitvah navadno uporabljamo samo črn in rumen klobuk!

Zelen: V njem so energija in kreativnost pa tudi stičilne zatišči, ki so daleč od vsakdanje rutine in bodo morda videti bolj nore kot domiselne. S preostalimi klobuki po eni strani prideš do njih, po drugi presedimo, ali so prave za nas.